

N:o 16.

Ank. till Riksd. kansli den 21 februari 1908, kl. 5 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t, angående lättnad i värnpliktstjänstgöringen för värnpliktige, som genom den frivilliga skytterörelsen tillägnat sig fullgod skjutskicklighet.

I en inom Andra Kammaren väckt, till lagutskottet hänvisad motion, n:o 153, har herr *A. G. Månsson* anfört följande:

»Då i det tidehvarf, inom hvilket vi lefva, olika folkrörelser göra sig gällande icke minst inom fackorganisationens område, hvilka rörelser alltid föregifva sig hafva folkets och fosterlandets bästa som sitt ögonmärke; hur därmed förhåller sig framgår ju ofta i praktiken, att målet dock är allt för ensidigt till den intresserade fraktionens egna fördelar gentemot andra samhällslager, och sålunda det allmännas, fosterlandets bästa skjutes åt sidan.

En folkrörelse, som under de senare åren trädt i förgrunden i alla orter inom vårt land och synbart omfattats med intresse inom alla samhällslager och sålunda utan gensägelse kan sägas stå öfver alla partiintressen, är den frivilliga skytterörelsen. Den omfattas med intresse och kärlek af Sveriges ungdom, den omhuldas af enskilde och icke minst af statsmakterna — regering och riksdag. Så har Kungl. Maj:t år efter år kommit med framställning till Riksdagen om ökad anslag. Nu i år en ökning af 80,000 kronor från 750,000 till 830,000 och alltid har Riksdagen beredvilligt lämnat sitt bifall till hvad Kungl. Maj:t begärt, hvilket vi ock få hoppas och tro blifva fallet i år.

Det är sålunda konstateradt, att den frivilliga skytterörelsens fosterländska värde för landets försvar erkännes.

Bih. till Riksd. Prot. 1908. 7 Saml. 16 Häft. (N:o 16.)

Men då nu anslaget snart närmar sig miljonen framställa sig för oss de frågorna: Har den frivilliga skytterörelsen något reelt värde? Erkännes den i praktiken?

På den första frågan svarar jag för min del ett obetingadt *ja*, ty inom den modernare krigskonsten har det ju visat sig, att skjutskickligheten är en af de främsta faktorer att räkna med.

På den andra frågan kan man däremot under vissa förutsättningar svara nej.

I det pekuniära stöd staten lämnar samt i det offrande af tid och arbete, som enskilde och korporationer skänka densamma, ligger ju ett erkännande om verkligt värde. Men i verkligheten (jag menar här den aktiva tjänstgöring, som enligt 1901 års värnpliktslag åligger hvarje vapenför ung man) erkännes den ej.

Ty såväl den, som har förvärfvat en afsevärd skjutskicklighet som den, som ej lossat ett enda skott, ha lika lång öfningstid. Då numera faktum är, att en afsevärd tid af den lagstadgade värnplikts-tjänstgöringen upptages af mål- och fältskjutning, synes det åtminstone mig, som det vore konsekvent, att den som förut innehade god skjutskicklighet hade därför skälig afkortning i sin aktiva tjänstgöring, under hvilken tid de öfriga värnpliktige, som ej förut bemödat sig om att inom den frivilliga skytterörelsen inhämta denna skicklighet, borde häruti öfvas.

Häremot torde möjligen invändas, att då förlorar rörelsen sin frivilliga karaktär.

Ingalunda! Den vidare kontroll, som då kräfdes utom den nu förefintliga, torde ej blifva hvarken så kostsam eller tyngande för organisationens frivilliga natur. Men hvad den skulle kunna åstadkomma är både ekonomiska och sociala fördelar.

Dess ekonomiska fördelar skulle så att säga blifva dubbelverkande, i det statskassan befriades å mötesplats underhålla en stor kontingent värnpliktige under viss tid och dessa värnpliktige under samma tid fylla sin plats som närande samhällsindivider inom den näring eller verksamhetsområde de som medborgare inneha.

I socialt hänseende skulle det helt säkert utöfva ett mycket godt inflytande inom alla samhällslager, i det att fäder och husbönder med nöje skulle låta sina söner eller tjänare offra några timmar i veckan vid skjutbanan för att därigenom sedan i gengäld få under längre eller kortare tid under bråd tid eller liknande förhållande behålla deras kraftiga armar och energi för näringarne. Och sålunda i stället för som nu ofta är fallet förbanna skytterörelsen sedan välsigna densamma.

På grund af föreliggande förhållanden och hvad jag nu i korthet anført, vågar jag hemställa, att Riksdagen ville besluta att i skrifvelse till Kungl. Maj:t hemställa, det täcktes Kungl. Maj:t låta utreda, i hvad mån inskränkning kunde göras i den lagstadgade värnpliktstjänstgöringen för de värnpliktige, som under af Kungl. Maj:t fastställd kontroll genom den frivilliga skytterörelsen tillägnat sig fullgod skjutskicklighet.»

I anledning af förevarande motion vill lagutskottet erinra därom att motioner af i hufvudsak enahanda innehåll blifvit väckta såväl vid 1904 som vid 1907 års riksdag, men på hemställan af vederbörande utskott af Riksdagen afslagits.

De synpunkter, som därvid synas hafva varit för Riksdagen bestämmande, innefattas i ett utlåtande, som vid 1904 års Riksdag afgafs af ett inom Andra Kammaren tillsatt tillfälligt utskott, till hvilket berörda fråga blef hänskjuten.

Det tillfälliga utskottet anförde i förevarande ämne följande:

»Slutligen har utskottet att taga i skärskådande frågan, om en del af militäröfningarna, och i så fall huru stor, skulle kunna efterskänkas värnpliktige, hvilka förete vederbörliga intyg om skjutskicklighet, inhämtad i skytteföreningarna.

Det råder intet tvifvel om att det skulle vara ett starkt stöd för dessa föreningar, om en dylik förmån kunde beviljas, särskildt om befrielsen från militäröfningarna kunde utsträckas till någon afsevärd tid. För de värnpliktige vore en sådan befrielse säkerligen också mycket välkommen.

Utskottet kan dock icke inse, huru den åtminstone för närvarande skulle låta sig lämpligen genomföra. För det första måste den begränsas till fotfolket, då för de öfriga hufvudvapnen färdighet att handtera geväret icke äger samma betydelse. Vidare ingå i elementen för fotfolkets utbildning icke blott skjutfärdighet, utan också utom åtskilligt annat marschfärdighet. För att inrätta sådana öfningar för de medlemmar, hvilka ännu icke gjort militärtjänst, äro skytteföreningarna icke ordnade. Och man har icke förnummit, att de skulle vara benägna att därutinnan träda i spåren af de gamla skarpskytteföreningarna, hvilka på sådant sätt förvärfvade åt sina medlemmar frihet från första årets på den tiden blott fjorton dagar långa vapenöfningar.

Rekrytutbildningen vid fotfolket börjar med marsch- och riktöfningar, utom instruktion och gymnastik under kortare eller längre tid, allteftersom truppens utbildning det fordrar. Denna utbildning påskyndas

gifvetvis däraf att truppen är uppblandad med rekryter, hvilka kunna skjuta och marschera. Efter rätt kort tid vidtaga redan de första små utmarscherna med öfningar i terräng, och härutöfver skulle i allt fall någon befrielse icke kunna äga rum, liksom den icke heller utan rubbning af öfningarnas regelbundna gång kan inträda under deras fortgång.

I hvad mån de fältskjutningar, hvilka alltmera utbreda sig bland skytteföreningarna och hvilka äro ägnade att åstadkomma en värdefull förmåga att röra sig i terräng, en gång kunna utveckla skyttarnes krigsduglighet därhän, att någon del af öfningstiden kan efterskänkas, torde ännu vara för tidigt att yttra sig om.

Under sådana förhållanden och då vidare för truppens utbildning till en militär organisation är af vikt fullständig samöfning af dess beståndsdelar, där icke öfningstiden är ganska lång, äfvensom då från skytteföreningarna själfva icke gjort sig gällande någon önskan i den här omhandlade riktningen, synes den af båda motionärerna ifrågasatta befrielsen af skjutskickliga värnpliktige från en del af rekrytutbildningen icke vara att förorda.»

Lagutskottet, som i väsentliga delar biträder det tillfälliga utskottets uppfattning, finner för sin del sådana förändrade förhållanden icke föreligga, hvilka rubba giltigheten af hvad det tillfälliga utskottet sålunda anført. Ett ytterligare skäl att icke förorda bifall till motionen synes lagutskottet ligga däri, att, enligt hvad utskottet erfarit, de värnpliktige, hvilka inom skytteföreningarna förvärfvat en större skjutskicklighet, pläga vid de militära öfningarna, på därom af vederbörande skytteförbund framställd begäran, erhålla särskild utbildning för att sedermera såsom instruktörer kunna inom skytteföreningarna lämna handledning och upplysningar för ett allmännare utbredande af skjutskickligheten.

På grund af hvad sålunda anförts, får lagutskottet hemställa,

att förevarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 21 februari 1908.

På lagutskottets vägnar:

ERNST TRYGGER.